VIZUALNI RAZVOJ ŽENSKE PODOBE V MODNI FOTOGRAFIJI

Pripravila: Nina Žniderič, dipl. fotografinja (VS)

Nina Žniderič, fotografinja, roj. 1989, je že v otroštvu rada zamrznila svoje misli, ideje in stvari s fotografijo. Po končani srednji šoli se je vpisala na študij umetnostne zgodovine in po nekaj letih ugotovila, da bi pri delu raje vedno in povsod uporabljala fotoaparat, zato je študij nadaljevala na Visoki šoli za storitve – VIST, smer fotografija. Ugotovila je, da hodi po pravi poti, tisti, po kateri je hodila že kot otrok, le da je bila tokrat osvetljena s studijskimi lučmi, dopolnjena s fotografskimi ozadji, izjemnimi idejami in kreativnostjo. Danes se ukvarja predvsem z modno, produktno in arhitekturno fotografijo. Objavlja v največjih modnih in »lifestyle« revijah pri nas in v tujini ter je prejemnica mnogih nagrad in priznanj za svoje fotografije.

Predstavljam vizualni razvoj ženske podobe v modni fotografiji v zadnjem stoletju z nekaj primeri iz avtorske serije *Stoletje podob,* ki sem jo pripravila v okviru diplomske naloge študija fotografije na visoki šoli VIST, ter primerjavo z modnimi fotografijami iz posameznega obdobja.

RAZVOJ MODNE FOTOGRAFIJE

Fotografija velja za priznano vizualno umetnost šele nekaj časa. Ob koncu 19. stoletja so fotografiji pripisovali malo pozornosti in je veljala za obrtniški, ročno narejen izdelek, ki so ga bili vešči le redki, saj je kljub vsem novim iznajdbam in tehnikam še vedno predstavljala zapleten postopek izdelave. Veljala je le za orodje pri dokumentiranju ali v pomoč pri skiciranju modernih slikarjev. Do večjega preobrata je prišlo leta 1851, ko je Frederick Scott Archer izumil mokro kolodijsko ploščo, ki je nakazala, da bo pri fotografiji že mogoča množična proizvodnja podob. Tehnika je omogočala krajši ekspozicijski čas, s čimer je bilo možno tudi fotografiranje oseb in ne več le krajin. Fotografija se je uveljavila kot izrazno sredstvo v umetnosti in postala pogost predmet občudovanj in razprav.

Moda je spreminjajoč se odsev družbe, določenega časa in prostora. Je tudi oblačilni videz posameznika, ki se skozi čas spreminja. Moda stoletje nazaj ni enaka modi danes. Po končani 2. svetovni vojni, ko se je življenje normaliziralo in ko je bila moda še v povojih, so se začeli uveljavljati ustvarjalci in umetniki, ki kot blagovne znamke še danes reprezentirajo pojem moda. Predstavniki in potrošniki mode so v nadaljnjih desetletjih v prvi vrsti izhajali iz sveta popularne filmske in glasbene kulture. Za promocijo in popularnost mode in njenih nosilcev ter za njihovo odmevnost med družbenimi sloji so izdatno skrbeli množični mediji. Moda je tako postala globalni fenomen, ki so si ga posamezniki prisvajali glede na okus, izbiro in finančne zmožnosti. Vsako obdobje v zgodovini, že od rimskih in grških časov, gotike, baroka in renesanse pa do modernih časov, nam izraža nek določen modni in sociološki vidik, zato fotografija postane najboljše sredstvo za prenos informacij o modnih vsebinah.

PREGLED SKOZI DESETLETJA

Fotografija kot posnetek realnosti se je kmalu razširila v vodilni medij oglaševalske panoge, ki jo danes uporablja kot sredstvo za doseganje svojega številčnega občinstva. V začetku 20. stoletja je bila modna fotografija malce toga, a hkrati realistična. Služila je zgolj za prikazovanje trenutne ponudbe oblačil na trgu. Razvoj družbe in tekstilne industrije sta nakazala, na kakšen način se bo razvijala podoba telesa v modni fotografiji. Moda je narekovala smernice, telo se je moralo prilagajati tehničnemu napredku industrije. Ker so oblačila narekovala estetiko modne fotografije, je tako za sinonim idealne ženske podobe v prvi polovici 20. stoletja veljala privilegirana ženska iz višjih slojev družbe, ki si je lahko privoščila razkošna oblačila, narejena po zadnji modi. Skoraj ključnega pomena je bil status v družbi, ne toliko starost, videz in očarljivost. Po pridobitvi politične, industrijske in informacijske moči v družbi, se je idealna podoba ženske figure začela pospešeno spreminjati. V 30. in 40. letih 20. stoletja se je moda vrnila k ženstvenemu slogu ter pozabila na deške silhuete s kratko pristriženimi lasmi iz 20. let. Oblačila so bila zasnovana tako, da so poudarila prsi in pas, vendar ne tako skrajno, kot je to storil steznik v prejšnjih desetletjih. Po uspešnem lansiranju elegantnega in ekskluzivnega Diorjevega »new looka« v 50., je bila ženskam nenadoma zagotovljena moda, ki je bila ženstvena, oprijeta in poprej skorajda prepovedana. 60. leta so postala sinonim za živahnost, optimizem, barve in družbene spremembe. Bil je čas razcveta gospodarstva, zabave, mode in umetnosti. Če je bila ekstravagantna moda 50. let ekskluzivnost elite, se je moda 60. osredotočala na mlajše množice, predvsem z bolj preprostimi in linearnimi linijami, v skladu s suhljato silhueto, kakršno je predstavljala Twiggy. Privilegiran trg so postali mladi, ki so razblinjali vzorce in vrednote predhodnih generacij. V 70. letih je modna fotografija začela prodajati več kot samo obleko: prodajala je vtis življenja in življenjski standard posameznika. To ni pomenilo konca mode, pač pa konec nekega načina izražanja skozi oblačila. Pojavi se želja po razkazovanju, ki se le še stopnjuje v 80. letih. Od 70. let dalje je modna fotografija raziskovale teme, ki so temeljile na zapeljevanju, želji, moči in fantaziji ter gledalce in potrošnike spodbujala k lastni rekonstrukciji fotografij pri razumevanju zgodb. Modno prizorišče 90. let postreže s pestrejšim naborom stilov kot kdaj koli prej. Vračajo in prepletajo se stilske podobe iz 30., 60. in 70. let, saj je potrošniški svet postal bolj samostojen. Pojavile so se različne stilske kategorije, zato lahko čas po letu 2000 opišem kot obdobje »kaosa«. Zadnji dve desetletji nimata enega ali dveh značilnih modnih slogov, kot je bilo to značilno za prejšnja, ampak ponujata številne različice, ki vključujejo recikliranje modnih muh iz preteklih desetletij.

056-059 VIST.indd 56 10/19/2021 1:05:34 AM

Modna fotografija je večino svoje zgodovine obstajala za komercialne namene, bodisi kot uredniška vsebina v revijah ali kot reklama oblikovalca. Modne revije prodajajo samozavest, veselje, svobodo in predvsem erotičnost, ki še danes prevladuje v modnem oglaševanju. Danes moda ne bi mogla obstajati brez fotografij. Najbolj očitni lastnosti, ki ločujeta moderno dobo fotografije od katerega koli drugega obdobja pred njo, sta izjemna dinamičnost in kreativnost; danes modna fotografija sodobnega sveta zrcali modo na ulice.

Podoba ženskega telesa v modni fotografiji se je morala razvijati in preoblikovati ter se ločiti od svoje osnovne poti, da je lahko zadovoljila potrebe potrošniške družbe in ostala v koraku s časom. Morala je spodbujati razlike med družbenimi sloji gledalcev, zavajati in vsiljevati, biti brez etičnih in moralnih načel, da bi dosegla svoj komercialni namen. Kako je modna fotografija spreminjala idealno žensko podobo skozi desetletja ter jo preoblikovala in prilagajala glede na razvoj in potrebe družbe, sem prikazala skozi avtorsko serijo modnih fotografij, preoblikovanih in obdelanih na način, da prezentirajo določeno obdobje v modni fotografiji.

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 20. let 20. stoletja. Silhueta je preprosta, androgena, toga, rahlo zadržana in ravnih linij.

Nina Žniderščič, 20. leta 20. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 20. let 20. stoletja

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 30. let 20. stoletja. Silhueta je elegantna, mila, zasanjana, a hkrati samozavestna. Obleka je glamurozna in poudarja ženstveno obliko telesa. Poudarjene rdeče ustnice in tenko narisane obrvi spominjajo na slog ličenja, ki se ga je posluževala Marlene Dietrich.

Nina Žniderščič, 30. leta 20. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 30. let 20. stoletja

056-059 VIST.indd 57 10/19/2021 1:05:40 AM

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 50. let 20. stoletja. Silhueta je elegantna in razkošna, s poudarjenimi širokimi rameni in ozkim naravnim pasom, kar nakazuje na Diorjev »new look« iz leta 1947.

Nina Žniderščič, 50. leta 20. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 50. let 20. stoletja

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 60. let 20. stoletja. Silhueta je mladostna, igriva in brez vidnih oblin. Podoba telesa je izredno vitka in androgena ter predstavlja priljubljen videz Twiggy.

Nina Žniderščič, 60. leta 20. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 60. let 20. stoletja

Cilj modne fotografije je, da s pomočjo oblačil in modela zajame trenutek, čustva in vzdušje, da bi nam bila všeč. Ker nihče drug, razen živo bitje, ne more posredovati toliko izrazov in gibov ter biti za zgled, sem se ravno zato na nek način zaljubila v modno fotografijo, ki edina lahko poveže različne kulture in rase v celoto. Zame kot modno fotografinjo je izjemno pomembno, da preučujem in razumem različne subkulture in obdobja, saj se moda določenega desetletja pogosto vrača in ponavlja, le da v novih preoblekah.

AVTORSKI PRISPEVEK

S pomočjo kostumografije, maske, luči in različnih stilov poziranja, ki so bili značilni za določeno obdobje modne fotografije, sem za vsako desetletje v razponu zadnjega stoletja modne fotografije naredila po eno avtorsko

056-059 VIST.indd 58 10/19/2021 1:05:44 AM

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 80. let 20. stoletja. Model na fotografiji je videti samozavestno živ, s posredno prikazano seksualnostjo. Silhueta je poudarjena z izredno širokimi rameni in ozkim pasom ter predstavljale neodvisnost in samostojnost.

Nina Žniderščič, 80. leta 20. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 80. let 20. stoletja

Prikaz vizualne podobe ženskega telesa v modni fotografiji 2. desetletja 21. stoletja. Silhueta je izredno vitka in ženstvena ter deluje kot umetno ustvarjena. Predstavlja idealno podobo telesa, kakršnega poveličuje večina svetovnih spletnih medijev in po katerem hrepenijo številne mlade ženske. Za doseganje takšne vizualne podobe so nekatere ženske pripravljene seči tudi po plastičnih operacijah in fizično zahtevnih manipulacijah telesa. Telo na fotografiji služi kot sredstvo za doseganje čim širšega kroga gledalcev. Ogledala predstavljajo odsev umetno ustvarjene vizualne podobe in so opomin na vedno bolj izumetničeno podobo družbe.

Nina Žniderščič, 2. desetletje 21. stoletja, serija Stoletje podob, 2021

Fotografija iz 2. desetletja 21. stoletja

delo, s tipičnimi vizualnimi značilnostmi in ideali, ki so bili v določenem obdobju najbolj uveljavljeni; skratka moderni. Objavljenih je nekaj izmed teh fotografij, skupaj z izvirnimi fotografijami tistega obdobja.

Fotografija in obdelava fotografij: Nina Žniderščič
Model: Tatjana Mrduljaš
Kostumografija, maska, pričeska: Milan Gačanovič

056-059 VIST.indd 59 10/19/2021 1:05:48 AM